

Kansen voor de pulskor

Verantwoord vissen met stroom

In het verduurzamen van de zeevisserij lijkt de pulskor een veelbelovende techniek. Vreemd genoeg staat de Europese regelgeving deze nieuwe en efficiënte visserijtechniek nog steeds in de weg.

Tekst Pim Visser, VisNed **Fotografie** Bram Bokkers, Sportvisserij Nederland en Visserijnieuws

Het klinkt misschien een beetje eng, vissen met elektriciteit, zeker als ik terugdenk aan mijn jeugd, zo'n 50 jaar geleden. Mijn grootvader was namelijk een fanatiek sportvisser, die als hij bij ons kwam logeren, steevast zijn hengel meenam. Hij viste met wormen die hij uit het grasveld in onze tuin omhoog joeg door een ijzeren pin in de grond te slaan en daar mijn moeders stofzuiger op te zetten. Er waren toen geen aardlekschakelaars en de wormen kwamen massaal omhoog. Wanneer het over het over elektrisch

vissen gaat krijg ik vaak associaties met het uitroeien van exotische vissen in de Verenigde Staten van Amerika waar met snelle boten en onder hoge spanning staande schepnetten, getracht wordt de populatie van ongewenste soorten enigszins in toom te houden. Ook moet ik vaak denken aan China waar een vloot van 3000 schepen met steeds hogere voltages vissen op een slinkende populatie garnalen. Gelukkig gaat het in Nederland anders. De innovatieve manier van

boomkorvissen is meer te vergelijken met de therapeutische behandeling van sportblessures, waar minuscule stroomstootjes spieren stimuleren.

Tongvisserij

De visserij op tong gebeurt op twee manieren: met staand want en met de boomkor voorzien van zogenaemde wekkerkettingen. Het vissen met staand want, een passief vistuig waarin de vissen zichzelf vastzwemmen, heeft als voordeel dat de bodemberoering beperkt is en de

De SL3 is volledig ingericht voor de pulsvisserij.

brandstofkosten laag zijn. Nadeel is dat deze vorm visserij maar een paar maanden per jaar kan worden uitgeoefend en dat de vangstsuccessen van jaar tot jaar verschillen. Dit laatste is voor de marktpositie van deze exclusieve vissoort natuurlijk niet bevorderlijk. Het vissen met de boomkor met wekkerkettingen heeft als voordeel dat het jaarrond op tong kan worden gevestigd, maar heeft als nadeel dat de brandstofkosten erg hoog zijn. Daarnaast worden er door natuur- en milieuorganisaties steeds meer vraagtekens geplaatst bij de effecten van deze vorm van visserij op het ecosysteem.

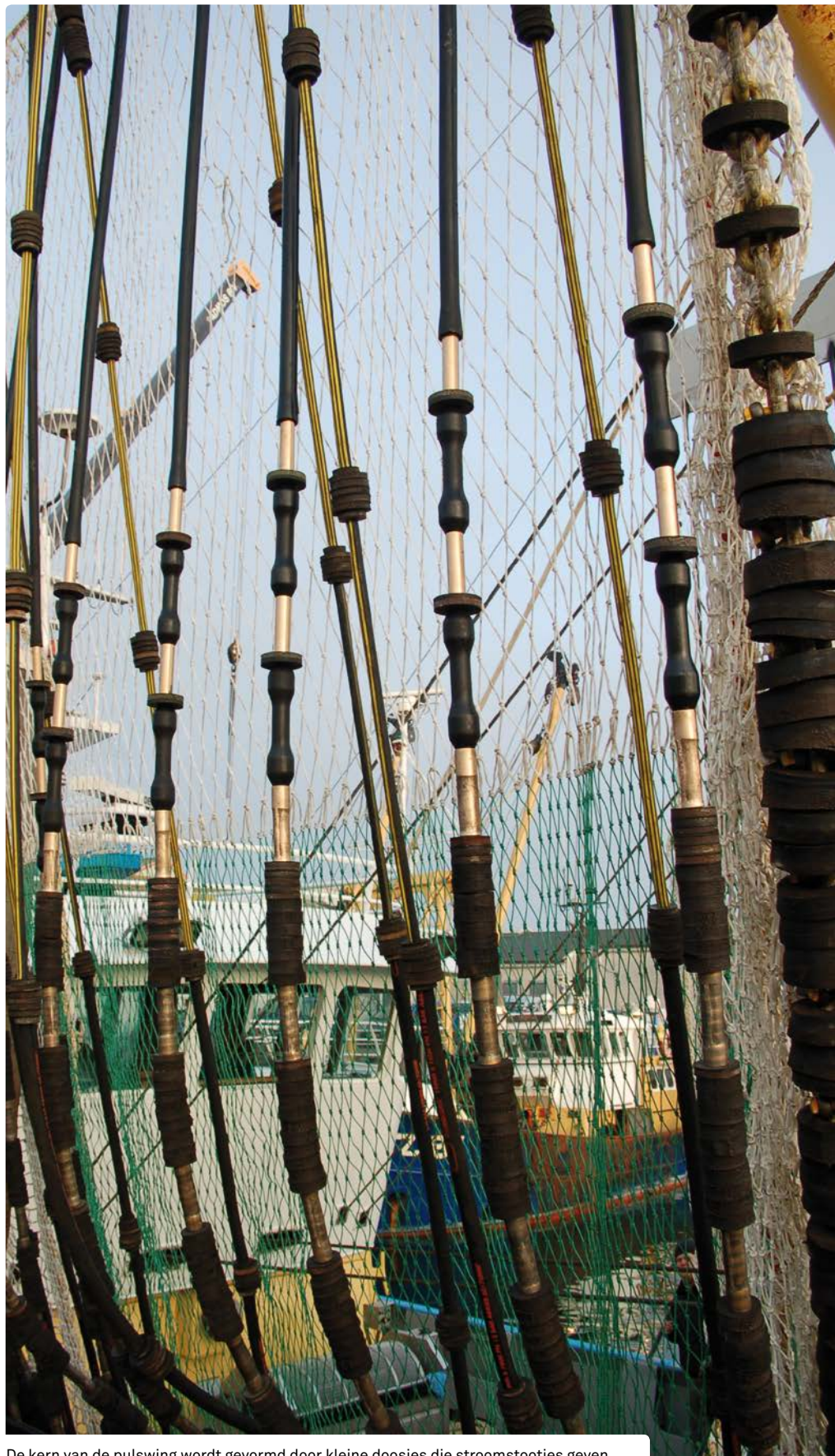
Pionieren met stroom

Al vele jaren wordt daarom gezocht naar een andere, betere manier van tongvisserij. Al sinds de jaren 60 van de vorige eeuw wordt in Nederland bijvoorbeeld met het gebruik van elektriciteit geëxperimenteerd. Na een lange voorbereiding, bestaande uit rekenwerk, laboratoriumexperimenten en veldproeven, is uiteindelijk een puls ontwikkeld die tongen prikkelt om los van de bodem te komen waardoor ze efficiënter kunnen worden gevangen. Het toenmalige Technisch Bureau Verburg Holland uit Colijnsplaat heeft hier indertijd veel pionierswerk voor verricht.

Vanuit de varende vloot werden deze ontwikkelingen overigens met grote scepsis gevolgd. Immers, nut en noodzaak van deze nieuwe vismethode werden niet ingezien, vooral omdat het technische succes in de eerste experimenten zeer beperkt was. De experimenteerktoter ving stevast aanzienlijk minder vis dan de traditionele vloot en als er al sprake was van brandstofbesparing dan was deze zodanig beperkt dat de investering amper kon worden terugverdiend. Dit leidde ertoe dat de overheid op een gegeven moment besloot zich voor een aanzienlijk deel terug te trekken uit het innovatietraject. Toen de UK 153 -het schip waarmee werd geëxperimenteerd- in de verkoop ging, leek het onderzoek op een dood spoor te zijn beland.

Nieuwe kansen

Toch stond de ontwikkeling niet stil. Zo zag de SumWing het licht, een ➤

De kern van de pulsing wordt gevormd door kleine doosjes die stroomstootjes geven.

innovatie van het traditionele boomkortuig. In vergelijking met de traditionele sleepnetten die met twee 'sloffen' over de zeebodem worden getrokken, blijkt een visnet in vleugelvorm dat minder bodemcontact heeft, veel lichter te trekken en daardoor veel brandstof te besparen. Door de pulstechniek te integreren in deze nieuwe SumWing wordt een belangrijke stap voorwaarts gezet.

Ondertussen had de overheid het

alleen bleek met de nieuwe methode vis te vangen te zijn, maar door de inmiddels sterk gestegen brandstofkosten, werd de inzet van dit tuig ook bedrijfseconomisch aantrekkelijk. Vrijwel tegelijkertijd ontwikkelde HFK samen met de TX 36, haar pulstuig op basis van de SumWing. Ook hier is het aan het doorzettingsvermogen van de eigenaren en de bemanning te danken dat de nieuwe visserijmethode zowel technisch als commercieel succesvol bleken.

Garnalen

Ook in een andere tak van de visserij doet de pulvisserij zijn intrede. Zo ontwikkelden het onderzoeksinstituut ILVO en het bedrijf Marelec een kleiner en lichter

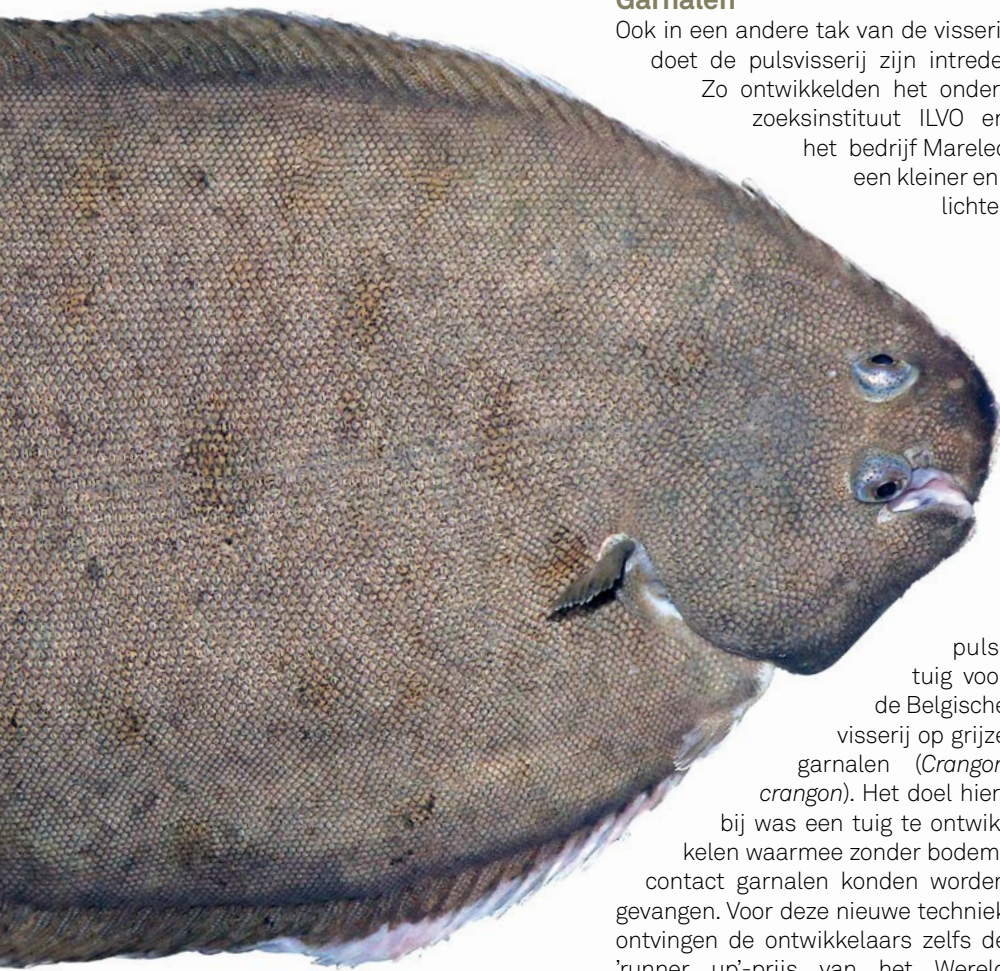
onder andere ontheffingen, uitgebreide regelgeving over voltage, stroomsterkte, pulskarakteristieken, registratie en verzegeling. Ondanks deze regelgeving staan de ontwikkelingen niet stil. Zo kreeg een Nederlandse instantie ontheffing om met 22 schepen verder te werken aan de finetuning van dit tuig, inmiddels is deze innovatieve vloot nog eens met 20 schepen uitgebreid. Op dit moment hebben 42 schepen, waarvan 38 boomkorkotters en 4 garnalenkotters, een ontheffing om dit tuig te gebruiken.

Begeleidingsprogramma

Omdat de reputatie van het vissen met behulp van elektriciteit slecht was, is van begin af aan een uitgebreid wetenschappelijk begeleidingsprogramma opgezet. Dat heeft geleid tot een keur aan onderzoeksresultaten. Op grond hiervan kan de pulvisserij inmiddels tot de best en meest gedetailleerd onderzochte vistuigen van West-Europa worden beschouwd. Die onderzoeken richten zich niet alleen op de technische aspecten, maar besteden ook aandacht aan de mogelijke risico's van 'het opvoeren' van dit nieuwe vistuig. Dat laatste kwam overigens niet zomaar uit de lucht vallen; 'meer', 'sneller' en 'groter' hadden in het verleden immers tot een toename van de vangsten en verdiensten geleid.

Minder bijvangst

Die zorg is gelukkig ongegrond gebleken. In de praktijk vergt het vissen met een pulstuig namelijk een heel andere instelling van de schipper op de brug. Hij dient juist langzamer te vissen. Daarnaast blijkt ook de instelling van de 'vangende' stroomsterkte in belangrijke mate afhankelijk van de temperatuur en het zoutgehalte van het water. Uit een drietal onderzoeken die op basis hiervan werden uitgevoerd kwam veel technische informatie boven water. Zo werd bijvoorbeeld geconstateerd dat pulsvissers nogal eens kabeljauw aan land brachten waarvan de rug gebroken bleek te zijn. In samenwerking met Noorse onderzoekers is dit verder onderzocht waaruit naar voren kwam dat onder sommige omstandigheden en bij specifieke maten van kabeljauw sprake is van een onvermijdelijk bijeffect van het gebruik van deze vistechiek. Tegelijkertijd kon worden

pulstuig voor de Belgische visserij op grijze garnalen (*Crangon crangon*). Het doel hierbij was een tuig te ontwikkelen waarmee zonder bodemcontact garnalen konden worden gevangen. Voor deze nieuwe techniek ontvingen de ontwikkelaars zelfs de 'runner up'-prijs van het Wereld Natuur Fonds.

Tegenwerkende regels

Een probleem bij het verder invoeren van deze nieuwe vistechiek vormt echter de regelgeving. Visserij met behulp van elektriciteit is in Europa namelijk verboden. Waarschijnlijk vanwege het beeld bij deze vorm van visserij zoals ik aan het begin van dit artikel schetste. En daarom moet nog steeds worden gewerkt op basis van

experimenteertuig overgedragen aan de vissers van de TX 68. Zij hadden vertrouwen in deze nieuwe vorm van visserij en waren bereid om, met een startsubsidie, het project voor eigen rekening én risico voort te zetten. Na een lastige periode, waarin het uiterste van het doorzettingsvermogen van beide schippers en hun bemanning werd gevegd, werd hun inzet beloond. Niet

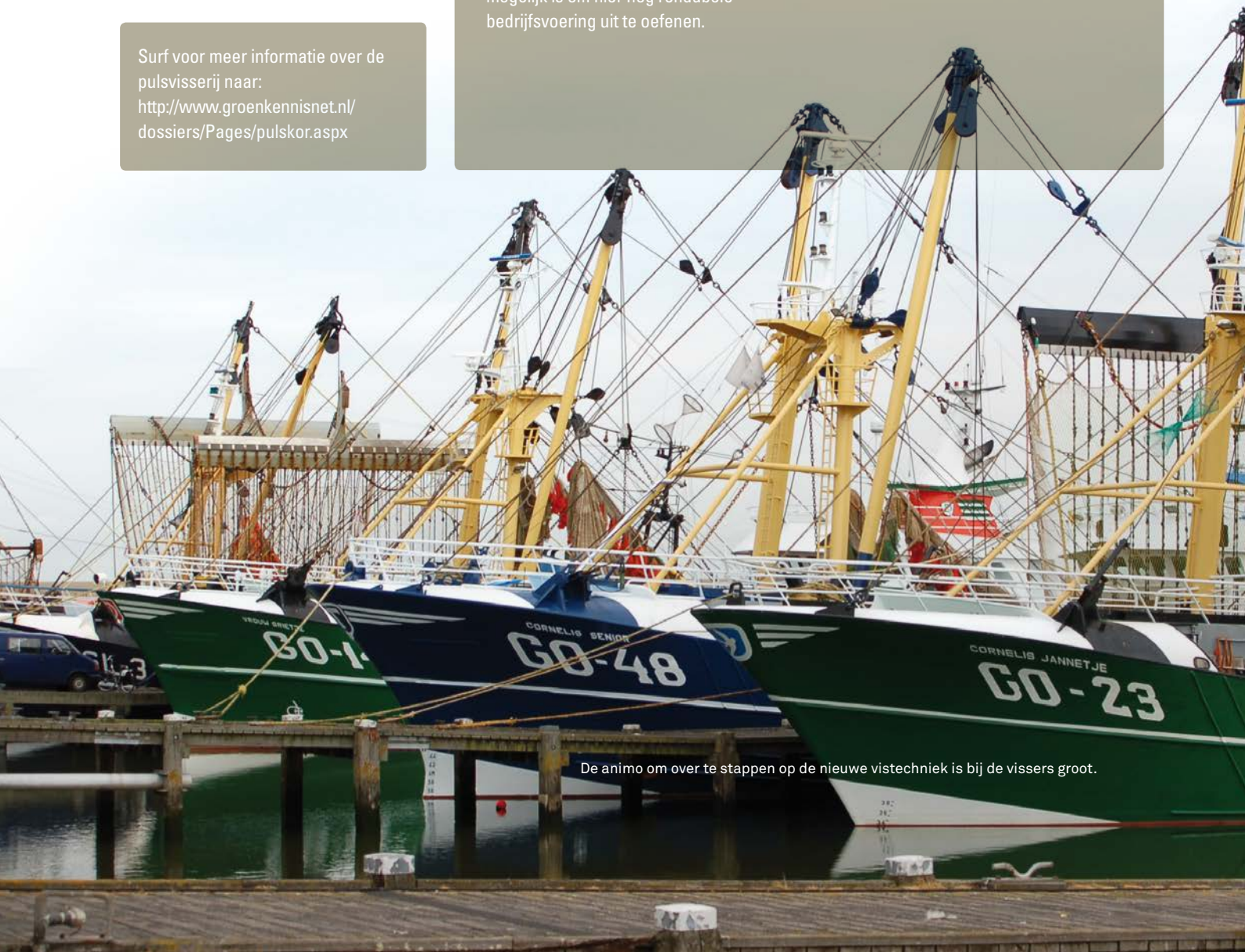
aangetoond dat het niet waarschijnlijk was dat tijdens het vissen niet gevangen kabeljauw werd beschadigd. Een tweede belangrijk onderzoek was een vergelijking van het vissen met de traditionele boomkor met twee pulsvisserij die ieder met een ander tuig visten. Dit onderzoek toonde aan dat het pulstuig aanzienlijk minder vangst van ondermaatse vis realiseerde en ook aanzienlijk minder ander bodemleven mee naar boven nam. Vanwege de visserij gericht op tong, wordt gevist met een maaswijdte van 80 mm. Daarbij is ongewenste bijvangst onvermijdelijk, ook in de pulsvisserij. Wel is de ongewenste bijvangst aanzienlijk minder en lijken de mogelijkheden om betere resultaten te behalen met een verdere aanpassing van het vistuig, bijzonder hoopgevend. Uitgebreid onderzoek naar vangstsamenstelling en vangstsucces met de bestaande groep pulsvisserij heeft tot nu toe een schat aan data opgeleverd die verder moeten worden uitgewerkt en geanalyseerd. **V**

Surf voor meer informatie over de pulsvisserij naar:
<http://www.groenkennisnet.nl/dossiers/Pages/pulskor.aspx>

Onbekend maakt onbemind

'Onbekend maakt onbemind', net als voor veel andere vernieuwingen geldt dit zeker ook voor de pulskor. Hoewel dit tuig zo veelbelovend is voor de specifieke Nederlandse boomkorvisserij, constateren we helaas grote terughoudendheid bij Europese lidstaten als het gaat om het opheffen van het verbod hierop, dan wel het vergroten van het aantal ontheffingen. Tegelijkertijd is er inmiddels een wachtlijst van 40 schepen die graag zo snel mogelijk deze nieuwe techniek willen gaan gebruiken. Een wachtlijst die gesloten is, want boven op deze 40 zijn er zeker nog 50 schepen die ook graag willen overschakelen. Daarvoor is overigens een eenvoudige verklaring: aan het vissen met wekkerkettingen hangt inmiddels een zodanig hoog (olie) prijskaartje dat het eenvoudigweg niet mogelijk is om hier nog rendabele bedrijfsvoering uit te oefenen.

De vorige staatssecretaris van Economische Zaken, Henk Bleker, heeft in oktober 2012 op Europees niveau politieke overeenstemming bereikt voor de verdubbeling van het aantal pulsontheffingen. De realisatie van deze afspraak is echter afhankelijk van het proces van herziening van het visserijbeleid. Naar verwachting zullen pas in het najaar van 2013 meer schepen kunnen omschakelen naar het pulstuig. Voordat er een totale vrijgave van deze techniek zal zijn, moet Nederland een nog verder onderbouwd dossier presenteren. Gelukkig werken veel partijen hier nauw samen: de overheid, wetenschappers, visserijvertegenwoordigers en NGO's. Ook politiek gezien lijkt er veel steun te zijn voor deze nieuwe en duurzame ontwikkeling in de visserij.

De animo om over te stappen op de nieuwe visteknik is bij de vissers groot.